Innhold

Forord 9

Innledning: Rådgivning i komplekse kontekster 11
Carla Ramirez, Veronica Isaksen, Ellen Saur og Runa Rannov Bostad
- Formålet med antologien 11
- Komplekse kontekster 13
- Begreper i skolerådgivningsfeltet 17
- Skolerådgivning som kontekst 18
- Rådgiverrollen mellom autonomi og strukturelle rammer 20
- Rådgiverens personlige og profesjonelle kompetanse 21
- Mangfold og rådgiverens mangfoldskompetanse 22
- Oppbygging av boken og presentasjon av kapitlene 25
- Litteraturliste 27

1. Kaleidoskoparbeid – rådgivere i mangfoldige skoler 33
Nassira Essahli Vik og Carla Ramirez
- Innledning 34
- Kontekstualisering og tidligere forskning 35
- Relasjonell pedagogikk og mangfoldskompetanse i rådgivning 37
- Metodologisk inngang 40
- Funn og drøfting av rådgivernes arbeidsoppgaver og roller 43
- Kaleidoskoparbeid – å se det vakre, fargerike og skyggesidene 51
- Litteraturliste 53

2. Omsorgens plats i skolan, med fokus på förståelse och tillämpning 55
Lena Haller
- Inledning 56
- Rådgivning hela skolans ansvar 57
- Omsorg i skolan 58
- Omsorgens ingredienser 58
- Omsorg och relationer i skolans professionella praktik 59
- Värme och skratt i klassrummet: Humor som omsorg 61
- Omsorg som etisk och relationell praktik: Kari Martinsens filosofi i skolan 62
- Metodiskt tillvägagångssätt 63
- Presentation av resultat och diskussion 66

Avslutande reflektioner: Omsorg, respekt och humor som relationell kompetens i rådgivningsfältet 72
Litteraturlista 74

3. Realitetsorientering eller drømmeknusing? Karriereveiledning av etnisk minoritetselever i videregående skole 79
Ingrid Elden og Carla Ramirez
Innledning 80
Karriereveiledning i videregående skole som kontekst 82
Lærerens arbeid med etnisk minoritetselever og elevenes erfaringer 83
Subjektivering og nullpunktsposisjon 86
Postkvalitative metodologiske innganger 87
Gap 1: Realitetsorientering eller objektivering? 90
Gap 2: Å stå i spagat mellom skole og familie 94
Avsluttende refleksjoner 98
Litteraturliste 99

4. Rådgivere i møte med kjønnsmangfold 103
Veronica Isaksen
Innledning 104
Bakgrunn 105
Performativ iscenesettelse av kjønn 108
Metodisk fremgangsmåte 109
Presentasjon av funn 111
Diskusjon 115
Oppsummering 119
Litteraturliste 119

5. Kalibrering av ambisjoner – nyankomne ungdommers møte med utdannings- og yrkesrådgivningen i skolen 123
Runa Rannov Bostad
Innledning 124
Nyankomne ungdommer i videregående skole 126
Karriereveiledning av nyankomne migranter 128
Nyankomne ungdommers møte med utdannings- og yrkesrådgivningen i skolen 130
Metode 131
Etiske betraktninger 134
Sumayas fortelling 135
Den tilslørte læreplanen 136

Kalibrering av ambisjoner 137
Holde fast ved drømmene 139
Konkluderende betraktninger 140
Litteraturliste 141

6. Utdanningsvalg i Distrikts-Norge, muligheter og dilemmaer 147
Ellen Saur og Erlend Bakeng
Innledning 148
Bakgrunn for studien 149
Metodisk tilnærming 154
Etiske refleksjoner 155
Fortellinger fra elever om utdanningsvalg på et mindre sted i Distrikts-Norge 156
Yrkesfag eller studiespesialiserende, er det spørsmålet? 159
Arbeid som kall, karriere eller pragmatisk valg? 160
Utdanningsvalg og skolerådgivning – til hjelp eller frustrasjon? 162
Avsluttende kommentarer 165
Litteraturliste 165

7. Utforskende veiledning: veier til opplevelse av sammenheng og mestring 169
Einar Dahlum og Veronica Isaksen
Innledning 170
Teoretiske perspektiver på opplevelse av sammenheng: en ressursorientert tilnærming 172
Opplevelse av sammenheng og helsebegrepet 174
Generelle motstandsressurser og stress 174
Fra teori til praksis – vår metodiske inngang 175
Praksisvignett – situasjonsbeskrivelse 177
Praksisvignett – melding fra rådgiver til elev 179
Praksisvignett – etablering av relasjon 181
Praksisvignett – utforskende rådgivningssamtale 182
Praksisvignett – opplevelse av sammenheng styrkes gjennom meningsfullhet og håndterbarhet 184
Avsluttende refleksjoner: fra individuell mestring til kollektiv endring 187
Litteraturliste 188

8. Hvordan kan rådgivere tilrettelegge for nevromangfold i overgangen fra skole til arbeidsliv? 191
Ellen Saur og Jakob Saur
Introduksjon 192
Formål og metode 193

Etiske betraktninger 194
Hvem skjuler seg bak tallene i statistikken, og hvorfor havner de der? 194
Utdanning og overgang til arbeidslivet – muligheter og barrierer 198
Overgangen til arbeidsliv; muligheter og barrierer 200
Hvordan kan skolen og rådgiverne legge til rette for barn og unge som står i fare for å falle utenfor skole og arbeidsliv? 201
Avslutning 208
Litteraturliste 209

9. Å trene på virkeligheten: bruk av forumteater for å utfordre det ubehagelige 213
Veronica Isaksen, Ellen Saur og Ingrid Elden
Innledning 214
Å skape dialogiske rom for å utfordre det ubehagelige 217
Forumteater som frigjøringspedagogikk 218
Metodisk ramme: forumteater i praksis 220
Gjennomføring av undersøkelsen 222
Presentasjon av funn og diskusjon 223
Avsluttende refleksjoner 226
Litteraturliste 227

10. Etterord – rådgivning i komplekse velferdskontekster 231
Ottar Ness
Innledning 232
Kompleksitet og profesjonalisering i rådgivning 233
Mangfold, makt og sosial rettferdighet 234
Relasjonell kompetanse og profesjonell dømmekraft 235
Emosjonell sensitivitet og læring i relasjonelle yrker 237
Livsmestring, folkehelse og rådgivningens utvidede mandat 237
Avsluttende refleksjon: mot økologisk og samskapende rådgivning 239
Litteraturliste 240

Forfattere 243